

VIBORG
KOMMUNE

Viborg Kommunes beredskab for forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn

Sådan underretter du, hvis du har viden eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb mod et barn

→ Orientér din nærmeste leder om din mistanke eller viden.

→ Hvis mistanken retter sig mod en ansat, eller hvis der er mistanke om, at et barn har begået overgreb mod et andet barn, skal du som leder sørge for straks at inddrage chefen på det pågældende fagområde.

→ Hvis mistanken retter sig mod forældrene, må forældrene **ikke** orienteres om mistanken, og forældrene må **ikke** orienteres om, at der sendes en underretning til Familieafdelingen.

1 → Ring til Familieafdelingen på tlf. nr. 87 87 76 40

2 → Udfyld et underretningsskema umiddelbart efter samtalen – [find det her](#)

3 → Send underretningsskemaet til Familieafdelingen på teamfront@viborg.dk

Underretninger om vold og seksuelle overgreb skal altid sendes samme dag, mistanken opstår, og så tidligt som muligt på dagen. Vent derfor ikke med at sende underretningen til sidst på dagen, op til eller i weekenden – send den hurtigst muligt.

Hverdage efter kl. 15.30, torsdag dog efter kl. 17.00, og i weekender kontaktes Socialvagten på tlf. 87 87 87 87.

→ [Få mere viden om håndtering og handleveje](#)

Indhold

1. RAMMESÆTNING AF BEREDSKABET	4
Formål	4
2. MÅLGRUPPE OG DEFINITIONER	4
Målgruppe for beredskabet for vold og seksuelle overgreb.....	4
Kendskab til beredskabet i Børn & Unge	5
Definitioner og begrebsafklaring	5
Overgreb	5
Fysisk vold – definition	5
Psykisk vold – definition	5
Seksuelle overgreb – definition	6
3. FOREBYGGELSE AF VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB	6
Ydre forebyggelse	6
Indre forebyggelse	6
Fælles ansvar i forebyggelsen	7
Ledelsens rolle og ansvar i forebyggelsesarbejdet	7
Medarbejdernes rolle og ansvar i forebyggelsesarbejdet	8
Forebyggende arbejde i den almene indsats i Børn & Unge	9
Forebyggende arbejde i dagtilbud	9
Forebyggende arbejde i Sundhedsplejen	9
Forebyggende arbejde i skoler	9
4. TIDLIG OSPORING AF VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB	10
Observationer og skriftlige beskrivelser	10
Den gode beskrivelse til en underretning.....	10
Særligt udsatte børn	11
Anbragte børn	11
Børn med handicap	11
Socialt udsatte børn.....	11
Lyt til og tal med barnet	12
Opmærksomhedspunkter i samtalen med barnet	12
Efter en samtale om overgreb	12
Ledelsens rolle og ansvar i opsporingsarbejdet	13

Medarbejdernes rolle og ansvar i opsporingsarbejdet.....	13
Systematikker til opsporing af og samarbejde om børn i mistrivsel	14
TOPI	14
Overgangsmodellen.....	14
Den Tværfaglige Model	14
5. HÅNDBLING AF SAGER OM VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB.....	15
Underretningspligt.....	15
Håndtering og handling – et lederansvar.....	15
Handleveje ved mistanke om vold eller seksuelle overgreb.....	16
Udvidet beredskabsmøde	19
Ledelsens rolle og ansvar i håndterings- og handlingsfasen.....	20
Medarbejdernes rolle og ansvar i håndterings- og handlingsfasen	20
Hvad skal underretningen indeholde	21
Familieområdets opgaver ved underretning om vold og seksuelle overgreb	21
Familieafdelingen	21
Familiecenter Viborg og Aflastning og Døgn	21
Sagstrin i Familieafdelingen efter modtagelse af underretning.....	22
6. TVÆRFAGLIGT OG TVÆRSEKTORIELT SAMARBEJDE	23
Tværfagligt samarbejde i Børn & Unge.....	23
Tværfaglig styregruppe i Børn & Unge	23
Tværasektorielt samarbejde med eksterne samarbejdspartnere.....	23
Børnehus Midt.....	24
Midt- og Vestjyllands Politi.....	24
Sygehus- og sundhedsvæsenet – Regionshospitalet Viborg.....	24
Familiereetshuset	24
Udfærdigelse af beredskabet	25
HENVISNINGER	25

1. Rammesætning af beredskabet

Viborg Kommunes beredskab for forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb mod børn er udarbejdet i perioden september – december 2021. Beredskabet skal senest revideres igen inden december 2025.

Beredskabet handler om børn og unge under 18 år. De omtales som "børn", medmindre der specifikt er tale om unge.

Formål

Det er lovpligtigt for kommuner at udarbejde et skriftligt beredskab for forebyggelse, tidlig opsporing og håndtering af sager om vold og seksuelle overgreb mod børn jf. Servicelovens § 19 stk. 4.

Det er veldokumenteret, at vold og seksuelle overgreb mod børn kan sætte skadelige spor langt op i tilværelsen. Jo mere alvorlig, hyppig og langvarig mishandlingen mod barnet er, jo højere er risikoen for negative skadevirkninger i barndommen og langt ind i voksenalderen.

Forskningen viser, at mennesker, der som børn har været eksponeret for fysisk vold eller seksuelle overgreb, fx har en øget risiko for depression, angstlidelser (herunder PTSD), spiseforstyrrelser eller for at udvise selvmordsadfærd.

Derfor vil Viborg Kommune forebygge, opspore og håndtere vold og seksuelle overgreb mod børn effektivt, hvilket dette beredskab skal understøtte.

2. Målgruppe og definitioner

Målgruppe for beredskabet for vold og seksuelle overgreb

Beredskabet for forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb henvender sig først og fremmest til ansatte i Viborg Kommune, der arbejder direkte med eller har kontakt til børn under 18 år.

Det vil sige, at det i høj grad er ledere og medarbejdere i dagplejen, børnehuse, skoler, SFO, klubber, Sundhedsplejen, Tandplejen, Pædagogisk Praksis og Læring (PPL), Familieafdelingen, Familiecenter Viborg, Aflastning og Døgn, plejefamilier og andre ansatte, der har direkte kontakt med børn under 18 år.

Alle øvrige borgere, frivillige og organisationer i kommunen kan med fordel også læse beredskabet, da det er et fælles ansvar at forebygge og bekæmpe overgreb mod børn.

I Viborg Kommune har vi valgt at have et særligt fokus på ledernes ansvar og rolle i forhold til at sikre en effektiv forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb, hvilket beredskabets vejledninger og handleanvisninger afspejler.

Kendskab til beredskabet i Børn & Unge

Alle ansatte i Børn & Unge i Viborg Kommune skal have kendskab til beredskabet mod vold og seksuelle overgreb mod børn. Beredskabet bør være et fast årligt punkt på dagsordenen på fx ledermøde, Fag-MED, Område-MED, Lokal-MED eller personalemøder samt ved introduktion af nye medarbejdere, ledere og chefer i Børn & Unge. Dette for at sikre kendskab til beredskabet og for at skabe rum til dialog om forståelsen samt brugen af det.

Definitioner og begrebsafklaring

I Viborg Kommune har vi valgt at tage udgangspunkt i Socialstyrelsens definitioner af vold og overgreb. Definitionerne vil aldrig være fyldestgørende, og der er derfor altid behov for en faglig vurdering i den konkrete sag.

Overgreb

Begrebet **overgreb** dækker både over seksuelle overgreb og voldelige overgreb. Voldelige overgreb kan være fysisk og psykisk vold, vold i familien, samt når børn er vidner til vold.

Overgreb kan foregå i alle de arenaer, børn færdes i, herunder både de fysiske og virtuelle arenaer via de sociale medier.

Fysisk vold – definition

Fysisk vold i nære relationer er en handling eller hændelse, hvor forælderen, den primære omsorgsgiver eller den fagperson eller frivillige, i hvis varetægt barnet er overladt, smerter eller skader barnet, og krænker dets integritet fysisk og psykisk.

Volden kan komme til udtryk ved handlinger som fx at slå, sparke, ruske, bide, kvæle, skolde, brænde eller forgifte barnet. Volden kan være en intenderet handling eller ske i affekt. Der kan være tale om en enkeltstående handling eller gentagne episoder.

Fysisk vold er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og volden bringer barnets udvikling og sundhed i fare (Socialstyrelsen 2020).

Psykisk vold – definition

Psykisk vold i nære relationer er et gentaget mønster af handlinger eller hændelser, hvori forælderen eller den primære omsorgsgiver formidler til barnet, at det fx er værdiløst, mislykket, utilstrækkeligt, uelsket, eller uønsket.

Psykisk vold kan komme til udtryk gennem verbale og ikke verbale handlinger, der:

- afviser og nedgør barnet
- udnytter og opfordrer til asocial adfærd
- der truer og skræmmer det

- eller ved at isolere barnet, så det frarøves muligheden for at få sit behov for samspil med andre opfyldt.

Den psykiske vold kan være begået af personer i barnets hjem eller af fagpersoner eller frivillige, i hvis varetægt barnet befinder sig.

Psykisk vold er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og volden bringer barnets udvikling og sundhed i fare (Socialstyrelsen 2020).

Seksuelle overgreb – definition

Et seksuelt overgreb mod et barn er en handling, hvor en voksen, et andet barn eller en ung i kraft af magt, ansvar eller ved at have opnået en tillidsfuld relation udnytter barnet til at indgå i seksuelle aktiviteter.

Seksuelle overgreb skader barnet og bringer dets udvikling og sundhed i fare. Desuden skades barnets evne til at indgå tillidsfuldt i relationer og danne et positivt selvbillede (Socialstyrelsen 2020).

Vær opmærksom på, at seksuelt grænseoverskridende adfærd også kan forekomme blandt mere ligesindede børn og i børnegrupper.

3. Forebyggelse af vold og seksuelle overgreb

Opgaven med at forebygge vold og seksuelle overgreb mod børn er både en pædagogisk og ledelsesmæssig opgave og en del af den almene indsats i Viborg kommune. I forebyggelsesarbejdet skelner vi i Viborg Kommune mellem hhv. den ydre og indre forebyggelse.

Ydre forebyggelse

Den ydre forebyggelse handler om de rammer, som fx børnehuset, skolen, plejefamilien eller døgninstitutionen sætter for at forebygge, at der kan ske overgreb. Det kan være rammer, regler og/eller aftaler for fx:

- brugen af sociale medier
- påklædning
- leg eller samvær i det offentlige rum eller i mindre overvågede rum
- hvordan de voksne er sammen med børnene (berøring, sprog m.m.)

Der er behov for forskellige rammer og regler alt efter børnenes alder og udfordringer. Der kan ligeledes være behov for at regulere rammerne i perioder, og der kan være behov for særlige regler for enkelte børn eller for en gruppe af børn, hvis de har særlige udfordringer med at sætte grænser for sig selv eller forstå andres grænser.

Indre forebyggelse

I den indre forebyggelse er der fokus på barnets personlige udvikling, så barnet på sigt bliver i stand til at beskytte sig selv og indgå i relationer med andre mennesker på en hensigtsmæssig måde og med en

bevidsthed om egne og andres grænser. Den indre forebyggelse handler om det pædagogiske arbejde, hvor børnene fx støttes i at:

- forstå sociale spilleregler
- løse konflikter på en hensigtsmæssig måde
- mærke og forstå egne og andres grænser
- udtrykke egne og respektere andres grænser
- mærke, hvad man har lyst til og ikke har lyst til
- forstå forskellen på god og dårlig berøring
- kende forskel på gode og dårlige hemmeligheder

Fælles ansvar i forebyggelsen

Det er et fælles ansvar at styrke forebyggelsen af vold og seksuelle overgreb, og ledelsen og medarbejderne har forskellige primære roller og ansvarsområder i forebyggelsesarbejdet.

Det er afgørende for en stærk forebyggelsesindsats, at ledelsen og medarbejderne i samarbejde sikrer og muliggør et åbent og dialogbaseret miljø, hvor forældre, børn, ledelse og ansatte kan og vil sætte ord på deres bekymringer og eventuelle mistanke.

Ledelsens rolle og ansvar i forebyggelsesarbejdet

Det er ledelsens opgave at opsætte rammer, der kan understøtte medarbejdernes arbejde med at beskytte børn mod overgreb samt at sikre et systematisk fokus på forebyggelsesarbejdet i organisationen. Fokus på forebyggelse skal være et tema, der lever og drøftes på arbejdspladsen og i personalegruppen, så det forebyggende arbejde ikke udelukkende beror på den enkelte fagpersons tilgang, normer og værdier.

Ledelsen er ansvarlig for at:

- Sikre, at alle medarbejdere kender beredskabet for vold og seksuelle overgreb mod børn
- Sikre, at alle medarbejdere ved, at de har skærpet underretningspligt, og at denne er personlig
- Skabe en åben og ærlig kultur i personalegruppen, hvor der er plads til professionel tvivl
- Skabe rum for og facilitere drøftelser om fagligt relevante emner
- Skabe rum for drøftelse af normer, tilgange og værdier på institutionen og i den pædagogiske praksis
- Opsætte rammer og aftaler for fx brugen af sociale medier, påklædning, hvordan børn og voksne er sammen (berøring, sprog m.v.) og leg eller samvær i offentlige eller i mindre overvågede rum
- Indhente børne- og straffeattest inden alle ansættelser, herunder også på frivillige, studerende og andre, som løser opgaver med direkte kontakt til børn

Medarbejdernes rolle og ansvar i forebyggelsesarbejdet

Medarbejderne på skoler, i dagtilbud, klubber, døgntilbud m.fl. har en nøglerolle i forebyggelsesarbejdet gennem deres daglige pædagogiske arbejde med børnene.

Medarbejderne er ansvarlige for at:

- Skabe tillidsfulde rum og sikre, at børnene oplever, at der bliver lyttet til dem, og at de bliver taget alvorligt, når de deler deres tanker og bekymringer
- Være opmærksom på og reagere på bekymrende tegn hos det enkelte barn, i samspillet i en børnegruppe eller i samspillet mellem børn og voksne
- Deltage aktivt i den fælles dialog og drøftelser på arbejdspladsen om faglige emner, normer, værdier og den pædagogiske praksis

Medarbejderne kan fx have fokus på følgende emner i det forebyggende, pædagogiske arbejde med børnene:

- Børnenes kendskab til egne rettigheder
- Konflikthåndtering – at gå sin vej ved konfliktoptrapning og sige nej ved grænseoverskridelser
- Evnen til at udtrykke og respektere andres grænser
- Retten til egen krop
- Håndtering af gode og dårlige hemmeligheder
- Adfærd og samværsformer, sprog, påklædning m.fl.
- God digital adfærd
- Seksualundervisning og -vejledning tilpasset barnets alder og behov
- Oplysning om mulighederne for at søge rådgivning hos fx Red Barnet, Børnetelefonen, Sex og Samfund

Forebyggende arbejde i den almene indsats i Børn & Unge

Forebyggende arbejde i dagtilbud

På 0-6 års området arbejdes forebyggende gennem arbejdet med det pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer i den pædagogiske læreplan. Der arbejdes fx med temaer som børnefællesskaber, nærvær og følelser, udvikling af relationer, børns fysiske, psykiske og sociale trivsel m.fl.

Forebyggende arbejde i Sundhedsplejen

Sundhedsplejen arbejder i alle deres kontakter sundhedsfremmende og forebyggende med udgangspunkt i et helhedssyn, hvor der er fokus på hele familiens trivsel og balance.

Sundhedsplejen arbejder specifikt med tilknytning og de tætte relationer i forholdet mellem forældre og børn, herunder også forældrenes evne til og mulighed for at regulere følelser, fx i pressede situationer, så forældrene ikke kommer til at overreagere over for børnene, fordi de selv er pressede.

Sundhedsplejen har i alle sammenhænge fokus på at styrke forældrene i at kunne "se" og tolke barnets udtryk og behov. Sundhedsplejen italesætter dette i alle kontakter med børn og forældre 0 – 18 år.

Helt specifikt arbejder Sundhedsplejen bevidst med metoder, der understøtter de gode relationer, fx metoderne Marte Meo, Circle of Security – Parenting (COS-P) og (Newborn Behavioral Observations (NBO).

Forebyggende arbejde i skoler

Trivsel og udvikling af sunde sociale fællesskaber og relationer er et tema, alle skoler arbejder med som en del af deres hverdagspraksis i den daglige undervisning og i de mere frie og uformelle læringsrum, fx i frikvarterer, på lejrture, ved sociale sammenkomster m.fl. Alle Viborg Kommunes skoler har deltaget i kompetenceudviklingsforløb med fokus på at skabe inkluderende læringsmiljøer og videreudvikle arbejdet med sunde fællesskaber i skolen.

De fleste skoler har en eller flere AKT-medarbejdere (Adfærds-, Kontakt-, Trivselsmedarbejder), som arbejder særligt ind i dette felt, ligesom alle skoler har en klasse- eller kontaktlærer, som har tid til at understøtte den enkelte elevs trivsel samt klassefællesskabet.

Børn & Unge i Viborg Kommune har ligeledes en aftale med Sex & Samfund, hvilket giver alle skoler mulighed for at trække på Sex og Samfund konsultativt, booke dem til undervisning og anvende deres materialer i undervisningen.

SSP-teamet i Børn & Unge tager ud på skolerne til forældremøder og holder oplæg om relevante temaer, som kan optage og fylde for eleverne i skoletiden, uden for skoletid, på sociale medier osv. Det kan fx være oplæg om god digital adfærd. SSP-teamet arbejder på at styrke samarbejdet mellem skolen og forældrene og på at klæde forældrene på til at kunne støtte deres barn i en sund udvikling og adfærd.

4. Tidlig opsporing af vold og seksuelle overgreb

Det er et fælles leder- og medarbejderansvar at opspore børn i mistrivsel så tidligt som muligt, og de har hver især forskellige roller i forhold til denne opgave.

Typisk vil medarbejderne, som har den daglige kontakt og kendskab til børnene, være dem, der registrerer de første bekymrende tegn gennem observationer eller samtaler med barnet. Medarbejderne er ansvarlige for at handle på bekymringen og gå til lederen eller kollegaer for faglig sparring. Lederen er ansvarlig for at tage medarbejderens bekymring alvorligt, være undersøgende herpå samt opsøge tværfaglig sparring ved behov.

Husk at bruge Familieafdelingen som sparringspartner (ring 87 87 76 40), hvis der er tvivl om, hvorvidt der er grund til bekymring eller tvivl om, hvordan der skal handles på en bekymring eller mistanke. Det er bedre at ringe én gang for meget, end én for lidt.

Nedenfor følger en vejledning til observationer og skriftlig dokumentation heraf samt en vejledning til, hvordan en samtale med et barn eller ung gribes an.

Observationer og skriftlige beskrivelser

Det kan være vanskeligt at sætte fingeren på, hvad der konkret giver anledning til en bekymring for et barn. I disse tilfælde kan systematiske observationer i samarbejde med kollegaer og ledelse hjælpe med at skabe et helhedsblik og afdække mønstre i barnets adfærd.

Husk at skrive ned, hvad der konkret er observeret eller sket og under hvilke omstændigheder til brug i en eventuel senere underretning til Familieafdelingen. De skriftlige beskrivelser er ligeledes med til at minimere risikoen for, at der opstår tvivl eller uenighed om observationerne på et senere tidspunkt.

Den gode beskrivelse til en underretning

I en underretning er det en hjælp med konkrete beskrivelser og eksempler, som giver et så præcist billede af barnet som muligt samt af de forhold, som giver anledning til bekymringen og dermed underretningen.

Hold fokus på bekymringerne for barnet i beskrivelserne, medmindre det specifikt er forhold hos forældrene, der bekymrer samt de konsekvenser, disse vurderes at have for barnet.

Undgå at fortolke og pege på konkrete foranstaltninger til at afhjælpe problemerne. Det skal fremgå tydeligt, hvis egne hypoteser eller antagelser alligevel beskrives i underretningen, og det anføres under "øvrige bemærkninger".

Der er flere sammenfald mellem de adfærdsmæssige, psykiske og sociale reaktioner, som kan være tegn på fysisk vold og seksuelle overgreb, men disse reaktioner hos barnet kan også være udtryk for andre former for vold, forsømmelse eller generel mistrivsel. Uanset hvad der formodes at være årsagen til mistrivsel, er man som ansat og borger forpligtet til at reagere på bekymrende tegn eller udsagn fra barnet.

I VIVES forskningsbaserede vidensopsamling "[Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn](#) (2021)" kan man læse om hvilke tegn og reaktioner hos børn, man særligt skal være opmærksom på.

Herudover skal man som fagperson have en særlig opmærksomhed på, at nogle børn er i større risiko end andre for at blive udsat for vold og seksuelle overgreb. Erfaring og forskning viser, at det blandt andet drejer sig om børn, som er anbragt uden for hjemmet, børn med et handicap og socialt udsatte børn. Alle tre grupper oplever således oftere end andre børn at blive udsat for vold og seksuelle overgreb.

Særligt udsatte børn

Anbragte børn

Vold og seksuelle overgreb er anbringelsesårsag for en betydelig andel af de anbragte børn, og mange er vokset op i brudte familier med omsorgssvigt, forældres misbrugsproblemer og flere skoleskift. Disse faktorer og livsomstændigheder er med til at øge risikoen for, at de udsættes for vold og seksuelle overgreb, sammenlignet med andre børn. Også under anbringelsen har anbragte børn en øget risiko for at blive udsat for vold og seksuelle overgreb, hvorfor både anbringelsesstedet og andre fagpersoner omkring de anbragte børn skal være ekstra opmærksomme på denne gruppe.

Børn med handicap

For børn med handicap er den forøgede risiko for at blive udsat for vold og seksuelle overgreb gældende, uanset om de bor hjemme, eller er anbragt uden for hjemmet.

Børn med handicap kan for nogles vedkommende have et konkret behov for hjælp til personlig pleje og hygiejne, og så kan grænserne for det, som andre vil opleve som intimsfæren, lettere blive overskredet. Derfor er det særligt vigtigt, at også børn med handicap lærer deres rettigheder at kende og lærer at sige fra og sætte grænser.

Barnets handicap kan udgøre en særlig faglig udfordring, når det gælder opsporing af vold eller seksuelle overgreb. Måske er det vanskeligt for barnet at kommunikere med omverdenen, og som fagperson kan man have vanskeligt ved at tolke adfærd, tegn og reaktioner. Man kan være i tvivl om, hvorvidt en bekymrende adfærd skal tilskrives barnets handicap, eller at barnet har været udsat for overgreb. Det er derfor afgørende, at man som fagperson kender barnets handicap og er opmærksom på at reagere, hvis barnet ændrer adfærd.

Socialt udsatte børn

En dansk undersøgelse viser, at udsatte unge oftere oplever fysisk vold i og uden for hjemmet end andre unge. De unges udsathed er målt på, at de har dårligere trivsel og lavere fagligt niveau i skolen end deres jævnaldrende, og at de unges forældre har et lavere uddannelsesniveau og svagere arbejdsmarkedstilknytning end jævnaldrendes forældre.

Herudover viser undersøgelser, at børn af forældre med begrænset uddannelse, misbrugsproblemer, psykiske lidelser, antisocial adfærd, eller som begår kriminalitet, er i større risiko for at blive udsat for vold og seksuelle overgreb end andre børn. Undersøgelserne viser også, at jo flere risikofaktorer der er til stede, jo højere er risikoen for, at der forekommer vold og seksuelle overgreb i familien.

Lyt til og tal med barnet

Der kræves en særlig opmærksomhed og lydhørhed over for et barn eller ung, som forsøger at udtrykke sig eller indirekte forsøger at invitere til en samtale om overgrebene og samtidig tester, om den voksne kan holde til at høre om det.

Det er et kerneelement i opsporingen, at de voksne stiller sig til rådighed for barnet og med nærvær og troværdighed signalerer, at man kan betro sig til vedkommende.

Børn, der har været udsat for overgreb, kan have svært ved at betro sig til andre om overgrebet. De kan føle skyld, skam, være bange for konsekvenserne, eller være præget af loyalitet eller ambivalente følelser for den, der har begået overgrebet.

Der kan derfor ofte være brug for, at de voksne omkring barnet selv tager initiativ til at tale med barnet eller inviterer til samtalen, hvis barnet udviser bekymrende/ændret adfærd eller tegn på mistrivsel.

Det er en forudsætning for, at samtalen om et overgreb kan finde sted, at der på forhånd er opbygget en stærk og tillidsfuld relation mellem barnet og den voksne – uanset om det er barnet eller den voksne, som tager initiativ til samtalen.

Opmærksomhedspunkter i samtalen med barnet

- Rum barnets udsagn, hvis barnet selv tager initiativ til at fortælle om overgreb. Lyt til barnets udsagn uden at blive overvældet af de følelser, man kan blive ramt af, og uden at placere ansvar eller skyld.
- Bevar roen, vær til rådighed og vis omsorg for barnet.
- Spørg ikke ind til detaljer om det mulige overgreb og undgå ledende spørgsmål. Stil gerne nysgerrige og undrende spørgsmål, som fx "Hvor har du set/hørt det?", "Kan du vise mig, hvad der skete?", "Kan du sige lidt mere om det?" Dette for at be- eller afkræfte, om der er grund til at være bekymret for barnet.
- Vær opmærksom på ikke at komme til at love barnet noget, du måske ikke har mulighed for at holde.
- Hvis der senere skal udarbejdes en underretning til myndighed eller foretages en politianmeldelse, vil samtalen med barnet indgå som ét af elementerne i den beskrivelse, du som fagperson skal videregive.

Efter en samtale om overgreb

- Rund samtalen af og bekræft barnet i, at det har handlet rigtigt
- Bekræft barnet i, at det kan forvente hjælp fra den voksne
- Følg op på, hvordan barnet har det og sørg for, at barnet er tilstrækkeligt og tilpas informeret om, hvad der sker i sagen
- Det er vigtigt, at der i den efterfølgende periode drages ekstra omsorg for barnet, og at der fastholdes en så almindelig hverdag som muligt i skolen/dagtilbuddet/på døgninstitutionen
- Tag gerne notater, som kan støtte hukommelsen under forløbet. Nedskriv fx hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne

Ledelsens rolle og ansvar i opsporingsarbejdet

- Sikre opfølgning på medarbejdernes kontakt med børn i mistrivsel
- Bringe faglige hypoteser om overgreb i spil i drøftelserne om et barns mistrivsel og være undersøgende på, hvad der kan ligge bag
- Understøtte, at der arbejdes med barnets perspektiv
- Have overblik over tværfaglige sparringsmuligheder og inddrage de tværfaglige samarbejdspartnere ved behov, herunder fx den fremskudte socialrådgiver og/eller Familieafdelingen, Sundhedsplejen, PPL eller Familiecenter Viborg.
- Sikre en åben faglig dialog på arbejdspladsen, hvor der er plads til professionel tvivl. Når der arbejdes med tvivlen som et vilkår, sikres det, at den ikke bliver en barriere for at handle. Medarbejderne kan føle sig trygge ved at drøfte deres bekymringer og overvejelser om et barns adfærd og eventuelle mistrivsel på teammøder eller øvrige relevante faglige fora.

Medarbejdernes rolle og ansvar i opsporingsarbejdet

- Være opmærksom på bekymrende tegn hos barnet og evt. lave systematiske observationer
- Reagere på en bekymring eller tvivl ved at gå til leder og/eller kollegaer
- Være lydhør over for barnets forsøg på at udtrykke sig eller invitere til samtale
- Stille sig til rådighed og skabe tillid til, at barnet kan betro sig
- Selv tage initiativ til at tale med barnet, hvis der er en bekymring
- Reagere med ro, hvis barnet fortæller om et overgreb

Systematikker til opsporing af og samarbejde om børn i mistrivsel

I Viborg Kommune er TOPI, herunder overgangsmodellen, og Den Tværfaglige Model nogle af de systematikker, der danner grundlag for det tværfaglige, pædagogiske samarbejde om at opspore og hjælpe børn, der ikke trives.

TOPI

TOPI (Tidlig Opsporing og Indsats) er en fælles systematik, som alle børnehuse, dagplejere, skoler, SFO og klubber anvender i vurderingen af børn trivsel. Ved hjælp af redskabet TOPI gennemføres en trivselspositionering på alle børn to gange årligt. Herefter følger faglige drøftelser om barnets eller trivselspositionering.

→ Læs mere om [TOPI](#)

Udover at gennemføre de fastlagte trivselsmålinger er det et fælles ansvar løbende at være opmærksom på og reagere, hvis et barn mistrives.

Overgangsmodellen

Overgangsmodellen, der er en del af TOPI, bruges ved alle skift og overgange mellem dagtilbud og skoletrin.

Den elektroniske overgangsbeskrivelse udfyldes af dagplejeren, vuggestuen, børnehaven, indskoling/mellemtrin/udskoling, som har arbejdet med barnet, og informationerne videregives til det nye sted, som skal varetage det videre pædagogiske arbejde.

Overgangsmodellen sikrer, at saglig og relevant viden videregives i en elektronisk overgangsbeskrivelse og ikke går tabt ved skift eller overgange. I overgangsbeskrivelsen skal central viden om barnets trivsel og udvikling noteres, herunder også om der har været en indsats gennem PPL, Familiecenter Viborg, Sundhedsplejen m.fl.

Den Tværfaglige Model

Hvis et barn vurderes at have en lav trivsel – i fx en TOPI-måling – er de voksne fagpersoner omkring barnet forpligtet til at være undersøgende på, hvad der ligger til grund for mistrivlsen. Her kan tværfaglige perspektiver og drøftelser være nødvendige, og netop Den Tværfaglige Model sætter rammen om det tværfaglige samarbejde i Viborg Kommune om børn (0-18 år), der ikke trives.

→ Læs mere om [Den Tværfaglige Model](#)

5. Håndtering af sager om vold og seksuelle overgreb

I Viborg Kommune er det et fælles ansvar at sikre en hensigtsmæssig og rettidig håndtering af sager om vold og seksuelle overgreb. Alle ansatte skal kende til deres skærpede underretningspligt og bruge den ved behov.

Underretningspligt

Alle borgere har pligt til at underrette kommunen, hvis de får kendskab til, at et barn (0-18 år) udsættes for forhold, som er til fare for barnets udvikling og sundhed, herunder vanrøgt, mishandling, vold eller seksuelle overgreb.

Personer, der arbejder med børn, har en skærpet pligt til at underrette, hvis de under udførelsen af deres arbejde får mistanke eller viden om, at et barn (0-18 år) har behov for særlig støtte, herunder har været udsat for vold eller seksuelle overgreb. Underretningspligten er personlig. Det betyder, at du som medarbejder eller leder selv skal underrette Familieafdelingen, hvis du mener, at der er hold i din mistanke, uanset at din nærmeste leder ikke gør.

Forpligtelsen til at underrette gælder, selvom vedkommende, der har fortalt om deres viden om vold eller overgreb begået mod et barn, ikke selv ønsker det. Også hvis det er barnet selv, som ikke ønsker at der skal underrettes.

Hvis lederen vurderer, at Familieafdelingen ikke skal underrettes, skal medarbejderen orienteres om, at vedkommende fortsat skal bruge sin personlige underretningspligt, hvis han/hun er uenig i ledelsens beslutning.

Håndtering og handling – et lederansvar

En medarbejder skal aldrig stå alene med ansvaret for at håndtere og handle i en sag om vold eller seksuelle overgreb, hvorfor lederen altid inddrages på et tidligt stadie for en vurdering af, om og hvordan der skal handles i sagen. Dermed bæres ansvaret for at håndtere sagerne i fællesskab, og det er med til at sikre en ensartethed i håndteringen af sager om vold og seksuelle overgreb.

→ Hvis du er medarbejder, skal du derfor straks orientere din nærmeste leder om din mistanke eller viden, og din leder er herefter ansvarlig for, at handlevejene i det grønne skema nedenfor følges.

→ I sager, hvor mistanken retter sig mod en ansat, eller hvor der er mistanke om, at et barn har begået overgreb mod et andet barn, skal lederen sørge for straks at inddrage chefen på det pågældende fagområde. Fagchefen vurderer, om der skal indkaldes til et [udvidet beredskabsmøde](#).

→ Hvis mistanken retter sig mod forældrene, må forældrene **ikke** orienteres om mistanken, og forældrene må **ikke** orienteres om, at der sendes en underretning til Familieafdelingen.

Handleveje ved mistanke om vold eller seksuelle overgreb

Afhængig af hvem mistanken retter sig mod, er der variationer i handlevejene, hvilket fremgår af skemaet nedenfor. Brug Familieafdelingen som sparringspartner (ring 87 87 76 40), hvis der er tvivl om handlevejene eller anden tvivl om, hvordan bekymringen skal håndteres. **Ring hellere én gang for meget end én for lidt!**

	Mistanke mod én eller begge forældre	Mistanke mod andre voksne / ukendt	Mistanke mod en ansat i kommunen	Mistanke mod et andet barn
Orientering af leder	Medarbejderen orienterer nærmeste leder.	Medarbejderen orienterer nærmeste leder.	Medarbejderen orienterer nærmeste leder. Mistanken drøftes ikke med andre end den relevante leder. Retter mistanken sig mod egen leder, gå da til næste ledelsesled.	Medarbejderen orienterer nærmeste leder.
Orientering af forældre og evt. fagchef	Sagen må ikke drøftes med forældrene, og forældrene må ikke orienteres om, at der sendes en underretning til Familieafdelingen.	Lederen skal orientere forældrene om mistanken og om, at der sendes en underretning til Familieafdelingen, inden denne sendes. Hvis der efter flere forsøg ikke kan oprettes kontakt til forældrene, sendes underretningen afsted alligevel. Forældrene orienteres, så snart der er kontakt.	Lederen tager straks kontakt til chefen på det pågældende fagområde, som tager stilling til, om der skal afholdes udvidet beredskabsmøde . Lederen skal orientere forældrene om mistanken og om, at der sendes en underretning til Familieafdelingen, inden denne sendes. Hvis der efter flere forsøg ikke kan oprettes kontakt til forældrene, sendes underretningen afsted alligevel. Forældrene orienteres, så snart der er kontakt.	Lederen tager straks kontakt til chefen på det pågældende fagområde, som tager stilling til, om der skal afholdes udvidet beredskabsmøde . Lederen skal orientere forældrene til de involverede børn om mistanken og om, at der sendes en underretning til Familieafdelingen, inden denne sendes. Hvis der efter flere forsøg ikke kan oprettes kontakt til forældrene, sendes underretningen afsted alligevel. Forældrene orienteres, så snart der er kontakt.

Familieafdelingen kontaktes	<p>Medarbejder og nærmeste leder aftaler, hvem der ringer til Familieafdelingen på 87877640 og udarbejder den skriftlige underretning umiddelbart efter.</p> <p>Hverdage efter kl. 15.30, torsdag efter kl. 17.00, og i weekender kontaktes Socialvagten på tlf. 87 87 87 87.</p>	<p>Medarbejder og nærmeste leder aftaler, hvem der ringer til Familieafdelingen på 87877640 og udarbejder den skriftlige underretning umiddelbart efter.</p> <p>Hverdage efter kl. 15.30, torsdag efter kl. 17.00, og i weekender kontaktes Socialvagten på tlf. 87 87 87 87.</p>	<p>Lederen ringer til Familieafdelingen på 87877640 og udarbejder den skriftlige underretning umiddelbart efter.</p> <p>Hverdage efter kl. 15.30, torsdag efter kl. 17.00, og i weekender kontaktes Socialvagten på tlf. 87 87 87 87.</p>	<p>Medarbejder og nærmeste leder aftaler, hvem der ringer til Familieafdelingen på 87877640 og udarbejder en skriftlig underretning på alle involverede børn umiddelbart efter.</p> <p>Hverdage efter kl. 15.30, torsdag efter kl. 17.00, og i weekender kontaktes Socialvagten på tlf. 87 87 87 87.</p>
Skriftlig underretning til Familieafdelingen	<p>Efter telefonsamtalen sendes den skriftlige underretning til teamfront@viborg.dk med de konkrete oplysninger, der blev oplyst mundtligt. Anvend underretningsskemaet til Vold eller seksuelle overgreb</p>	<p>Efter telefonsamtalen sendes den skriftlige underretning til teamfront@viborg.dk med de konkrete oplysninger, der blev oplyst mundtligt. Anvend underretningsskemaet til Vold eller seksuelle overgreb</p>	<p>Efter telefonsamtalen sendes den skriftlige underretning til teamfront@viborg.dk med de konkrete oplysninger, der blev oplyst mundtligt. Anvend underretningsskemaet til Vold eller seksuelle overgreb</p>	<p>Efter telefonsamtalen sendes en skriftlig underretning på alle involverede børn til teamfront@viborg.dk med de konkrete oplysninger, der blev oplyst mundtligt. Anvend underretningsskemaet til Vold eller seksuelle overgreb</p>
Eventuelt udvidet beredskab	<p>Afholdes som udgangspunkt ikke.</p>	<p>Afholdes som udgangspunkt ikke.</p>	<p>Hvis der afholdes udvidet beredskabsmøde, beslattes her det videre forløb i sagen. Ellers aftales den videre håndtering mellem Familieafdelingen og underretter.</p>	<p>Hvis der afholdes udvidet beredskabsmøde, beslattes her det videre forløb i sagen. Ellers aftales den videre håndtering mellem Familieafdelingen og underretter.</p>
Familieafdelingen vurderer og koordinerer sagen	<p>Familieafdelingen beslutter det videre forløb og evt. samarbejde med tværsektorielle samarbejdspartnere. Familieafdelingen giver en tilbagemelding til underretter efter samtale med forældrene og koordinerer det videre forløb.</p>	<p>Familieafdelingen beslutter det videre forløb og evt. samarbejde med tværsektorielle samarbejdspartnere.</p>	<p>Familieafdelingen beslutter det videre forløb og evt. samarbejde med tværsektorielle samarbejdspartnere.</p>	<p>Familieafdelingen beslutter det videre forløb og evt. samarbejde med tværsektorielle samarbejdspartnere.</p>

<p>Vis omsorg, lyt og fasthold normalitet og struktur</p>	<p>Fasthold en normal hverdag for barnet med tryghed, omsorg og forudsigelighed. Vær til rådighed og lyt.</p> <p>Vær tæt på barnet og lav en tydelig rammesætning og struktur, så barnet ikke begår overgreb mod andre.</p>	<p>Fasthold en normal hverdag for barnet med tryghed, omsorg og forudsigelighed. Vær til rådighed og lyt.</p> <p>Vær tæt på barnet og lav en tydelig rammesætning og struktur, så barnet ikke begår overgreb mod andre.</p>	<p>Fasthold en normal hverdag for barnet med tryghed, omsorg og forudsigelighed. Vær til rådighed og lyt.</p> <p>Vær tæt på barnet og lav en tydelig rammesætning og struktur, så barnet ikke begår overgreb mod andre.</p>	<p>Fasthold en normal hverdag for alle involverede børn med tryghed, omsorg og forudsigelighed. Vær til rådighed og lyt.</p> <p>Vær tæt på barnet og lav en tydelig rammesætning og struktur, så barnet ikke begår overgreb mod andre.</p>
<p>Genoprettelse af tillid og samarbejde</p>	<p>Fokus på genoprettelse af tillid og samarbejde med forældrene.</p>		<p>Vær opmærksom på det øvrige personale og de øvrige forældre. Fokus på genoprettelse af tillid.</p>	
<p>Støtte, råd og vejledning</p>	<p>Der er mulighed for råd og vejledning fra "Team mod overgreb og traumer" ved behov, fx ift. hvordan man bedst møder forældrene igen, når de er/har været under mistanke. Henvendelse via Familieafdelingen.</p> <p>Forældre under mistanke har mulighed for at blive henvist til to akutsamtaler hos "Team mod overgreb og traumer". Henvisning sker via Familieafdelingen.</p>	<p>Der er mulighed for råd og vejledning til skolen/dagtilbuddet/døgninstitutionen fra "Team mod overgreb og traumer" ved behov.</p> <p>Henvendelse via Familieafdelingen.</p>	<p>"Team mod overgreb og traumer" yder obligatorisk råd og vejledning til personalet på skolen/dagtilbuddet/døgninstitutionen, som skal finde sted hurtigst muligt og senest inden for fem hverdage. Henvendelse via Familieafdelingen.</p> <p>Vær opmærksom på behovet for at hjælpe med etablering af støtte til den ansatte under mistanke, fx vejledning om krisehjælp, involvering af fagforening eller andet. Koordineres på udvidet beredskabsmøde.</p>	<p>"Team mod overgreb og traumer" yder obligatorisk råd og vejledning til personalet på skolen/dagtilbuddet/døgninstitutionen, som skal finde sted hurtigst muligt og senest inden for fem hverdage. Henvendelse via Familieafdelingen.</p> <p>Forældre og involverede børn har mulighed for at blive henvist til to akutsamtaler hos "Team mod overgreb og traumer". Henvisning sker via Familieafdelingen. Vær opmærksom på at afklare det med politiet forinden af efterforskningsmæssige hensyn.</p>

Udvidet beredskabsmøde

Der afholdes som udgangspunkt et udvidet beredskabsmøde i sager, hvor der er viden eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb, og hvor:

- mistanken retter sig mod en ansat i Viborg Kommune, eller
- det er et barn/børn, som har begået overgreb mod et andet barn/børn, eller
- deltagerkredsen i øvrigt vurderes relevant. Det kan fx være ved stor kompleksitet i sagen, hvis sagen vurderes at have potentielt organisationskadende karakter eller ved presseopmærksomhed/opmærksomhed på sociale medier

Det er dog altid fagchefen, som vurderer behovet for at afholde et udvidet beredskabsmøde.

Selvom der ikke vurderes behov for at afholde et udvidet beredskabsmøde, kan der alligevel være behov for at handle i sagen – følg her handlevejene i skemaet ovenfor.

Formålet med det udvidede beredskabsmøde er at sikre mulighed for at drøfte og koordinere sagen med fokus på at kvalificere den pågældende fagchefs/leders mulighed for at håndtere opgaven. Herunder også at yde rådgivning og konkret bistand til særlige problemstillinger ift. fx den involverede medarbejder, ledelse, medarbejdergrupper, forældre og presse.

Indkaldelse til udvidet beredskabsmøde samt mødeledelse varetages af teamlederen fra det relevante team i Familieafdelingen. Der kan indkaldes til et udvidet beredskabsmøde med kort varsel, og ved behov kan mødet afholdes virtuelt, hvis et fysisk møde ikke er muligt.

Der er notatpligt på udvidede beredskabsmøder. Det vil sige, at der er krav om at journalisere oplysninger, som kommer frem på mødet, og som kan have betydning for en evt. afgørelse i barnets sag. Familieafdelingen har ansvaret for at journalisere oplysningerne i barnets sag.

Der er ikke krav om at journalisere oplysninger og aftaler relateret til koordinering og interne sagsgange, men efter mødet udsendes en mail til hele mødekredsen (også dem, der ikke kunne deltage) indeholdende et kort beslutningsreferat. Her fremgår aftaler, ansvarsfordeling og plan for effektivering af beslutningerne. Referenten udpeges på mødet af mødelederen.

Fagchefen har ansvaret for at beslutningerne på mødet effektueres og for at følge op herpå med lederen og personalegruppen.

Deltagere på udvidet beredskabsmøde

- Teamleder for teamet i Familieafdelingen, hvor sagen hører til, og som har kendskab til Familieafdelingens handlingsplan
- Rådgiver på barnets sag i Familieafdelingen
- Chef fra relevant fagområde
- Ledelsesrepræsentant fra Familiecenter Viborg
- Områdeleder og/eller børnehusleder, skoleleder eller afdelingsleder fra Familie & Rådgivning fra den institution, barnet er tilknyttet
- Evt. kommunikationsmedarbejder med henblik på pressehåndtering
- Evt. konsulent fra Organisation og Personale, hvis der er mistanke mod en ansat i Viborg Kommune

Ledelsens rolle og ansvar i håndterings- og handlingsfasen

- Kontakt Familieafdelingen og send en underretning **straks efter** den opståede mistanke om vold eller et seksuelt overgreb begået mod et barn.
Indholdet i den skriftlige underretning skal stemme overens med oplysningerne givet i telefonen.
- I sager, hvor mistanken retter sig mod en ansat, eller hvor der er mistanke om, at et barn har begået overgreb mod et andet barn, skal du – udover at kontakte Familieafdelingen – straks orientere chefen på det pågældende fagområde. Fagchefen vurderer, om der skal indkaldes til et [udvidet beredskabsmøde](#).
- Hvis der indkaldes til et udvidet beredskabsmøde, skal du (som leder af institutionen, hvor barnet er tilknyttet) deltage heri.
- Vær opmærksom på at effektuere beslutninger og aftaler indgået på det udvidede beredskabsmøde, og som du har fået ansvaret for.
- Hvis I har underrettet om en mistanke mod forældrene, kan det være svært ikke at måtte italesætte det over for forældrene, men det er afgørende, at Familieafdelingen eller politiet er de første, som taler med forældrene om mistanken. Familieafdelingen giver besked til underretter, når der er afholdt samtale med forældrene. Hvis I ønsker at kende status i sagen, kan Familieafdelingen kontaktes på 87877640.
- Hvis der er sket et overgreb mellem to børn på fx en skole/dagtilbud/døgninstitution, skal leder og personale modtage råd og vejledning fra "Team mod overgreb og traumer" fra Familiecenter Viborg vedrørende den konkrete sag. Dette i forhold til hensigtsmæssig håndtering af de involverede børn, resten af børnegruppen, forældrene m.fl.
- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen i ventetiden, mens udredningsprocessen foregår i Familieafdelingen.

Medarbejdernes rolle og ansvar i håndterings- og handlingsfasen

- Fasthold en normal hverdag for barnet og drag omsorg. Barnet har behov for, at hverdagen er så tryk, forudsigelig og genkendelig som mulig. Vær til rådighed og lyt.
- Vær tæt på barnet og lav en tydelig rammesætning og struktur, så barnet ikke begår overgreb mod andre.
- Hvis der indkaldes til et [udvidet beredskabsmøde](#), skal du som medarbejder i nogle tilfælde deltage, hvis det vurderes relevant i den konkrete sag.

Hvad skal underretningen indeholde

Det fremgår af [underretningsskemaet](#) på Viborg Kommunes hjemmeside hvilke oplysninger, der er brug for. Brug gerne den fremskudte socialrådgiver til sparring på den skriftlige underretning, så I sikrer at få alle relevante oplysninger med.

Vær endvidere opmærksom på følgende, når skemaet udfyldes:

- Det er en hjælp med konkrete beskrivelser og eksempler, som giver et så præcist billede af barnet som muligt samt af de forhold, som giver anledning til bekymringen
 - Hvad er konkret observeret og under hvilke omstændigheder?
 - Angiv gerne konkrete datoer for episoderne
 - Undgå at fortolke på hændelserne og pege på konkrete foranstaltninger til at afhjælpe problemerne
- Hold fokus på bekymringerne for barnet i beskrivelserne, medmindre det specifikt er forhold hos forældrene, der bekymrer samt de konsekvenser, disse vurderes at have for barnet
- Beskriv barnets fysiske, psykiske og sociale forhold
- Beskriv barnets ressourcer og eventuelle vanskeligheder
- Angiv gerne, hvem der har forældremyndigheden
- Husk at forældrene skal orienteres om underretningen, inden den sendes, medmindre mistanken retter sig mod én eller begge forældre

Familieområdets opgaver ved underretning om vold og seksuelle overgreb

Familieafdelingen og Familiecenter Viborg er centrale aktører i sager om vold og seksuelle overgreb.

Familieafdelingen

Familieafdelingen er myndighed og har det overordnede ansvar for at vurdere og handle, når de modtager en underretning om vold eller seksuelle overgreb. De skal vurdere bekymringsgraden, afholde samtaler og koordinere med samt inddrage relevante tværfaglige og/eller tværsektorielle samarbejdspartnere.

Herudover er det også Familieafdelingen, som vurderer, om der skal iværksættes indsatser for at støtte op om barnet og familien. "Familiecenter Viborg" og "Aflastning og Døgn" varetager mange af disse indsatser.

Familiecenter Viborg og Aflastning og Døgn

Familiecenter Viborg og Aflastning og Døgn iværksætter indsatser efter visitering fra Familieafdelingen.

”Team mod overgreb og traumer” er forankret i Familiecenter Viborg. Teamet besidder den faglige viden og ekspertise i sager om vold og seksuelle overgreb og giver sparring og råd og vejledning i sagerne til både myndighed, skoler og dagtilbud.

Sagstrin i Familieafdelingen efter modtagelse af underretning

Vurdering og bekræftelse

- Familieafdelingen skal vurdere alle underretninger inden for 24 timer
- Familieafdelingen sender en bekræftelse senest 6 hverdage efter, underretningen er modtaget

Børnesamtale

- Familieafdelingen afholder en eller flere børnesamtaler som opfølgning på en underretning om vold eller seksuelle overgreb, medmindre særlige forhold gør sig gældende
- Børnesamtalerne holdes af en rådgiver fra Familieafdelingen og koordineres med politiet, hvis der skal ske en afhøring af barnet
- Du kan som lærer eller pædagog blive bedt om at deltage i samtalen som barnets tryghedsperson
- Forældrene orienteres om børnesamtalen af Familieafdelingen, medmindre mistanken retter sig mod forældrene. I så fald skal børnesamtalerne finde sted uden deres viden og tilstedeværelse

Samtale med forældrene

- Familieafdelingen afholder en samtale med forældrene, hvor underretningen gennemgås
- Hvis mistanken retter sig mod forældrene, koordinerer Familieafdelingen med politiet i hvilket omfang og hvornår, forældrene orienteres og indkaldes til en samtale

Orientering til underretter om det videre forløb

- Familieafdelingen skal orientere underretter om, hvorvidt der igangsættes en børnefaglig undersøgelse eller en indsats, medmindre særlige forhold – fx hensyn til barnet – gør sig gældende
- Familieafdelingen kan vælge at orientere om, hvilken type foranstaltning, der eventuelt iværksættes, hvis det er af væsentlig betydning for den støtte, underretter kan yde til barnet
- Det kan tage op til fire måneder, inden dette er afklaret

Når politi og sundhedsvæsenet er involveret

- I overgrebssager, hvor også politi eller sundhedsvæsen er involveret i sagen, samarbejder Familieafdelingen med [Børnehus Midt](#) om håndtering af sagen

Ved mistanke/viden om et overgreb begået af et andet barn (barn-barn overgreb)

- Familieafdelingen giver besked til Familiecenter Viborg, som kontakter institutionen med henblik på råd og vejledning til leder og personale i fx dagtilbuddet, skolen eller døgninstitutionen

- Det er obligatorisk for institutionen at tage imod denne råd og vejledning, uanset at de eventuelt tidligere måtte have modtaget rådgivning fra Familiecenter Viborg

6. Tværfagligt og tværsektorielt samarbejde

Forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb kræver et koordineret, tværfagligt og ofte tværsektorielt samarbejde for at sikre en kvalificeret og helhedsorienteret indsats, der er skånsom for barnet, og hvor handlingerne sker i den rigtige rækkefølge.

Tværfagligt samarbejde i Børn & Unge

Med **tværfagligt samarbejde** menes i denne sammenhæng det samarbejde, som foregår mellem forskellige fagpersoner internt i Børn & Unge i Viborg Kommune. Dvs. mellem fx skole, dagtilbud, PPL, Sundhedsplejen, Familieafdelingen, Familiecenter Viborg, Aflastning og Døgn m.fl.

Det er en ledelsesmæssig opgave at kende og formidle viden til medarbejdergruppen om egne og andre faggruppers opgaver, roller og ansvar i sager om vold og seksuelle overgreb, så det sikres, at der handles rettidigt, hensigtsmæssigt og efter de vedtagne procedurer. Som ansat i Viborg Kommune forventes det, at man både opsøger og yder tværfaglig sparring ved bekymring for et barn eller ung.

Tværfaglig styregruppe i Børn & Unge

I Børn & Unge er der nedsat en tværfaglig styregruppe, med repræsentation fra Familie & Rådgivning, Dagtilbud og Skoler. Styregruppen mødes én gang i kvartalet og drøfter erfaringer, fremadrettede tiltag og justeringer samt ny viden på området for vold og seksuelle overgreb.

Tværsektorielt samarbejde med eksterne samarbejdspartnere

Det **tværsektorielle samarbejde** refererer i denne sammenhæng til det samarbejde, som finder sted primært mellem myndighed (Familieafdelingen) og fagpersoner uden for Viborg Kommune, fx Politiet, Børnehus Midt, sygehuse, Familieretshuset, krisecentre m.fl.

Udover etablering af et tværfagligt samarbejde i kommunen skal der i nogle sager også iværksættes et **tværsektorielt** samarbejde med fx Børnehus Midt, Politiet, Regionshospitalet Viborg, Familieretshuset eller krisecentre.

Det er Familieafdelingen, som varetager kontakten til og koordinerer arbejdet med sagerne med de tværsektorielle samarbejdspartnere. Myndighedsrådgiveren er således bindeled mellem de tværfaglige (kommunale) og tværsektorielle (eksterne) samarbejdspartnere.

Nedenfor følger en kort indføring i de vigtigste tværsektorielle samarbejdspartneres opgave og ansvar samt i hvilke situationer, de skal inddrages.

Børnehus Midt

Familieafdelingen skal indgå samarbejde med Børnehus Midt som led i udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse, hvis:

- 1) der er mistanke eller viden om, at et barn eller ung har været udsat for overgreb, **og**
- 2) der er to sektorer involveret i sagen. Dette er tilfældet, hvis der fx laves en politianmeldelse, hvor Politiet og kommunen i så fald repræsenterer hver sin sektor.

Familieafdelingen vurderer i samarbejde med Viborg Politi, om sagen kræver involvering af Politiet og/eller sundhedsvæsenet, og dermed om der skal etableres et samarbejde med Børnehus Midt.

Børnehus Midt skal sikre et skånsomt forløb for barnet i børnevenlige rammer, en fagligt kvalificeret udredning, og at de involverede instanser samarbejder hensigtsmæssigt og koordineret.

Midt- og Vestjyllands Politi

Midt- og Vestsjællands Politi yder rådgivning til Familieafdelingen, når der skal tages stilling til, om der skal laves en politianmeldelse i en sag. Hvis sagen anmeldes, skal politiet tage stilling til, om der er grundlag for en efterforskning.

Familieafdelingen kontakter desuden altid Midt- og Vestjyllands Politi, hvis mistanken retter sig mod forældre/stedforældre for en vurdering af, om et efterforskningsmæssigt spor skal følges, og dermed om politiet skal have mulighed for at afhøre familien, før Familieafdelingen kontakter familien.

Sygehus- og sundhedsvæsenet – Regionshospitalet Viborg

Sygehus- og sundhedsvæsenet kan inddrages i sager om overgreb for at undersøge, vurdere og dokumentere barnets eventuelle fysiske skader efter overgrebet, for at finde eventuelle spor eller for at vurdere barnets generelle helbredstilstand.

Familieretshuset

I sager vedrørende skilsmisse eller samvær, hvor der er mistanke eller viden om overgreb mod børn, kan der være behov for et styrket samarbejde mellem Familieafdelingen og Familieretshuset.

Sager, hvor der er mistanke om, at den ene forælder begår overgreb mod barnet, visiteres til det *familieretlige udredningsspor* i Familieretshuset. Under sagens behandling kan Familieretshuset træffe midlertidige afgørelser om samvær i fx overgrebssager.

Krisecentre

Kommunen (Familieafdelingen) er forpligtet til at tilbyde kvinder ophold på et krisecenter, hvis hun har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i parforholdet. Hvis kvinden har børn med på krisecenteret, skal Familieafdelingen tilbyde barnets psykologbehandling hos en psykolog (min. 4 – max 10 samtaler).

Udfærdigelse af beredskabet

Beredskabet for forebyggelse, opsporing og håndtering af vold og seksuelle overgreb er revideret af en arbejdsgruppe bestående af ledelsesrepræsentanter fra Familie & Rådgivning, Dagtilbud og Skoler.

Til at kvalificere det reviderede beredskab har SISO, Socialstyrelsen, bistået og bidraget med sparring til det skriftlige beredskab, implementering heraf samt forestået kompetenceudvikling i samarbejde med Familie & Rådgivning for alle ledere i skoler og dagtilbud i Viborg Kommune.

Endvidere har ledelsesrepræsentanter fra henholdsvis tre børnehuse og tre skoler kvalificeret det skriftlige beredskab sammen med repræsentanter fra Familieafdelingen og Familiecenter Viborg, som hører under Familie & Rådgivning.

Henvisninger

Socialstyrelsen 2020: *"Kommunale beredskaber til forebyggelse, opsporing og håndtering af overgreb mod børn og unge - En guide til kommuner"*

VIVE 2021: *"Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn"*